

4/2006

Henkinen muutos ”on jo tapahtunut”

Yhdysvalloilla, Kanadalla ja Suomella sama suunta

Puutuoteteollisuus osaksi asiakasklustereita

Ideoita uusiksi liiketoimintamahdollisuuksiksi

Metsäalalla on tahto uudistua

Uudistuminen on noussut keskeiseksi teemaksi pyrittäessä turvaamaan metsäalan pitkään aikavälin kilpailukykyä. Marraskuinen tulevaisuusseminaari osoitti, että metsäalan tuotannon uudistamisen ja investointien perustana oleva henkinen muutos on Suomessa jo tapahtunut. Uudistumisen merkitys korostuu myös Yhdysvaltojen ja Kanadan metsäteollisuuden teknologiaennakoinneissa.

Henkinen muutos ”on jo tapahtunut”

Sitran tutkimusjohtaja Timo Hämäläinen ravisteli metsäalan päättäjiä marraskuussa 2006 järjestetyssä tulevaisuusseminaarissa. Hämäläisen mielestä vakiintuneet toimintatavat aiheuttavat jäykkyyksiä, jotka hidastavat toimialojen ja yritysten uudistumista myös merkittävästi muuttuneessa toimintaympäristössä.

Vaikka Hämäläinen ei suoraan viitanut metsäalaa, oli viesti selvä: vakiintuneet ajattelumallit, arvot, käyttäytymisnormit ja toimintamallit ovat haitanneet uudistumista ja innovaatioiden syntyä metsäalalla. Myös seminaarin osallistujat näkivät ne selkeästi merkittävimmitse metsäalan innovaatioita ja uudistumista rajoittaviksi tekijöiksi (kuva 1).

Tulevaisuusseminaarissa keväällä 2005 ehdotettiin, että metsäalan toimijoiden tulisi nostaa keskeiseksi strategiseksi tavoitteeksi uusien tuotteiden ja palveluiden kehittäminen. Ajatus sai tuoreeltaan vähän tukea, mutta jo puolitoista vuotta myöhemmin on kansallisesti pystytty luomaan puitteet mm. uudistumista tukeval-

le metsäklusterin tutkimusohjelmalle.

Tutkimusohjelman tavoitteena on vuoteen 2030 mennessä kaksinkertaistaa metsäklusterin tuotteiden ja palveluiden arvo ja saada puolet arvosta uusista tuotteista. Tavoite vastaa tuotannon kolmen prosentin vuotuista kasvunopeutta.

Muutos jäykästä ja omiin toimintatapoihin kangistuneesta toimialasta uudistumista korostavaksi toimijaksi on ollut hyvin nopea. Metsäalan tuotannon uudistamisen ja investointien perustana oleva henkinen muutos ”on jo tapahtunut”, arvioi tulevaisuusseminaarissa puhunut johtaja Pertti Laine Metsäteollisuus ry:stä.

Yhdysvalloilla, Kanadalla ja Suomella sama suunta

Yhdysvaltojen, Kanadan ja Suomen metsäteollisuuden on tulkittu olevan samojen globalisaatiohaasteiden edessä. Kustannuskilpailukyyn heikkenemisen pelätään johtavan tuotannon asteittaiseen väheneemiseen. Kaikissa näissä maissa on ennakoitu tutkimus- ja kehittämistoimia, joilla metsäteollisuuden kilpailukyky voidaan ylläpitää. Laadittujen teknologiaohjelmien

Mikä seuraavista on mielestäsi merkittävin metsäalan innovaatioita ja uusiutumista rajoittava tekijä?

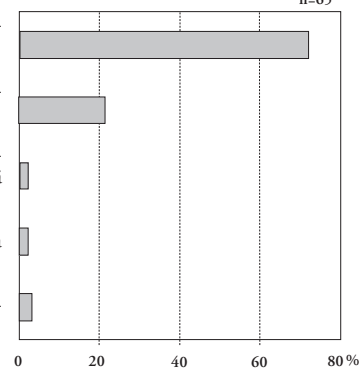
Alan vakiintuneet ajattelumallit, arvot, käyttäytymisnormit ja toimintamallit.

Erityisryhmien taloudellisista tai muista eduista johtuva muutosvastarinta.

Alan läheisiin yhteistyösuhteisiin ja verkostoihin liittyvät jäykkyydet. Muutosta ei aluta käynnistää, jos sillä on negatiivisia vaikutuksia läheisiin kumppaneihin.

Monimutkaisten muutosprosessien koordinoinnin ja toteuttamisen vaikeudet.

Edellä mainitut innovaatioita ja uusiutumista rajoittavat tekijät eivät ole merkityksellisiä metsäalalla.

Kuva 1. Merkittävimmät metsäalan innovaatioita ja uusiutumista rajoittavat tekijät (osuus vastaajista).

sisältö on hyvin samankaltainen.

Yhdysvaltojen metsäteollisuuden teknologiaennakointi asettaa strategiseksi tulevaisuuden tavoitteiksi tuottavuuden parantamisen, uusien biomassapohjaisten tuotteiden kehittämisen sekä kestävästi tuotetun puuraaka-aineen saatavuuden kilpailukykyiseen hintaan. Keskeisiä T&K-alueita ovat metsätalouden kestävyys, biojalostaminen, laadukkaammat lopputuotteet ja tuotantoteknologian kehittäminen.

Myös Kanadan teknologiaennakoinnissa korostetaan uusien ja ainutlaatuisien tuotteiden kehittämisen ja tuotteistamisen merkitystä. Biojalostaminen mainitaan yhtenä uutena mahdollisuutena nostaa Kanadan metsäteollisuuden kilpailukykyä.

Puutuoteteollisuus osaksi asiakasklustereita

Suomen puutuoteteollisuuden tuoreessa skenaario- ja strategiatyössä korostetaan

Kommentti:

Nähtäväksi jää vaikuttaako strategiatyössä esitetty sahateollisuuden lähentyminen energiaklusteria massa-, paperi- ja levyteollisuuden raaka-ainehuoltoon. Voivatko sahat tulevaisuudessa ryhtyä käyttämään kuitupuuta ja nykyisin pääasiassa massa-, paperi- ja levyteollisuuden meneviä sahausken sivutuotteita omassa energialiiketoiminnassaan? Tällöin kuitupuulle, hakkeelle, purulle ja kuorelle syntyisi kilpaileva markkina, joka voisi muuttaa metsäteollisuuden raaka-ainevirtoja. Saako osa metsänomistajista tulevaisuudessa puunmyyntitilinsä vain tukki- ja energiapuusta?

Ideoita uusiksi liiketoimintamahdollisuuksiksi

Alustavat tulokset Metsäalan tulevaisuusfoorumin selvityksestä metsiin ja puuhun perustuvien arvoketjujen uusista elinkeinomahdollisuuksista viestittävät samaa kuin puutuotollisuuden strategiatyö: puuhun perustuvien jalostusketjujen on lähennyttävä asiakkaiden arvoketjuja. Esimerkiksi rakentamisessa ja asumisessa tulisi jatkossa panostaa sellaisiin tuote- ja suunnitteluratkaisuihin, jotka palvelevat elämäntilanteen mukaan muuttuvia tilatarpeita, asumisen energiatehokkuutta sekä matalaa ja samalla

erikoistumista asiakkaille räätälöityihin sarjatuotteisiin ja niitä tukeviin palveluihin. Toimintatavan muutoksella haetaan puutuoteteollisuuden kasvua uusilta vientimarkkinoilta, erityisesti Venäjältä.

Strategiatyön ehdotuksissa painottuu asiakasnäkökulma. Esimerkiksi yritysten erilaiset roolit, kuten perusteellisuus, tuoteosa- ja talotuotanto sekä kauppa, olisivat strategian mukaan pystyttävä liittämään paremmin toisiinsa, jotta ne muodostaisivat myös vientimarkkinoilla asiakkaan kannalta kilpailukykyisen kokonaisuuden.

Tavoitteena on kehittyä perinteisestä metsäklusterista kohti asiakasklustereita rakentamisen, asumisen ja bioenergian liiketoiminta-alueilla. Asiakasnäkökulmaa korostamalla puutuoteteollisuuden tulisi pystyä kaksinkertaistamaan tuotantonsa arvo vuoteen 2020 mennessä, mikä vastaa viiden prosentin vuotuista kasvunopeutta.

viihtyisää asuinrakentamista.

Yhtenä haasteena tuotannon arvon kasvattamisessa niin puutuote- kuin muussa metsäteollisuudessa on uusien liikeideoiden kehittäminen ja kaupallistaminen. Osana Metsäalan tulevaisuusfoorumia toteutetaan helmikuussa 30-40 toimijalle suunnattu innovaatiopaja, jonka tavoitteena on löytää ideoita uusiksi liiketoimintamahdollisuuksiksi. Avoimen innovaation hengessä järjestetyssä pajassa taotut innovaatioaihiot jatkavat kehittymistään yrityshautomoissa ennen varsinaisen liiketoiminnan käynnistymistä.

Linkkejä:

Puuhun perustuvat arvoketjut muutoksessa -seminaarin esitykset löytyvät sivulta www.metsafoorumi.fi/seminaari4.htm

Suomen puutuoteteollisuus 2020 www.metsateollisuus.fi/files/newsletter/Putura-portti.pdf

Yhdysvaltojen metsäteollisuuden teknologiaennakointi (The Forest Products Industry Technology Roadmap), Kanadan teknologiaennakointi (Forest Science Policy Forum on Transformative Technologies) ja Ruotsin metsäsektorin tutkimusstrategia (En nationell strategisk forskningsagenda): linkit julkaisuihin löytyvät sivun www.metsafoorumi.fi/Julkaisuja.htm yläosasta.

Jalonen, R. ym. (toim.) 2006. Uusi metsäkirja. Gaudeamus.

Rauhallista joulua ja menestystä uudelle vuodelle!

Metsäalan tulevaisuusfoorumin uutiskirje

Julkaisija:
Metsäalan tulevaisuusfoorumi
Joensuun yliopisto
PL 111
80101 Joensuu

Toimittaja: Saija Miina
saija.miina@joensuu.fi

Metsäalan tulevaisuusfoorumi Internetissä:
<http://www.metsafoorumi.fi>

Metsäalan tulevaisuusfoorumin uutiskirje kertoo foorumin tuoreimmista tapahtumista ja tuloksista. Uutiskirje löytyy Internetistä sivulta <http://www.metsafoorumi.fi/uutisia.htm>. Voit saada tiedon uutiskirjeen ilmestymisestä sähköpostilla ilmoittautumalla jakelulistalle: saija.miina@joensuu.fi

